

רע"פ 959/15 - מוסטפא שלבי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 959/15

לפני: כבוד השופט א' שהם

המבקש: מוסטפא שלבי

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק-דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים, מיום 31.12.2014, בע"פ 8632-06-14, שניתן על-ידי כב' השופטים א' רומנוב; ד' מינץ; א' נחליאלי-חיאט

בשם המבקש: עו"ד שמעון קוקוש

החלטה

1. לפניי בקשה מיום 8.2.2015 למתן רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופטים א' רומנוב; ד' מינץ; א' נחליאלי-חיאט), בע"פ 8632-06-14, מיום 31.12.2014, אשר בגדרו נדחה ערעור על הכרעת דינו של בית משפט השלום בירושלים (כב' השופט א' קורנהאוזר), בת"פ 38976-04-12, מיום 6.1.2014, והתקבל ערעור על גזר הדין, מיום 28.4.2014.

בד בבד עם הבקשה לרשות ערעור, הוגשה בקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר, לריצוי בפועל, שהושת על המבקש.

2. נגד המבקש הוגש כתב אישום, ובו מסופר כי ביום 23.4.2012, נהג המבקש ברכב כשהוא משוחח בטלפון נייד. שוטר שהבחין בכך, סימן למבקש לעצור את רכבו, אך הוא המשיך לנסוע לכיוון השוטר, עקף אותו בנסיעה פרועה כשרכבו עולה על המדרכה, והמשיך בנסיעה. השוטר, ופקחים שהיו במקום, החלו לרדוף אחרי המבקש, אך המבקש המשיך לנסוע, עקף קטנוע וגרם לנהגו לבלום בלימת חירום. בהמשך, כאשר פקח ניסה לעצור את רכבו של המבקש, המבקש נסע לעברו במהירות ואילץ אותו לנוס לצידי הכביש. המרדף הסתיים רק לאחר שהמבקש עלה שוב עם רכבו על המדרכה, אך לבסוף נאלץ לעצור עקב עומס תנועה. בגין מעשים אלה, ייחסו למבקש העבירות הבאות: מעשה פזיזות ורשלנות, לפי סעיף 338(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); הכשלת שוטר, לפי סעיף 275 לחוק העונשין; שימוש בטלפון בעת שהרכב נע, לפי תקנה 28(ב) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961.

3. בתחילה, כפר המבקש במיוחס לו. בשלב מתקדם של ההליך, הודה המבקש בביצוע העבירות, אך לפני שניתן גזר הדין, הוא ביקש לחזור בו מן ההודאה ובית המשפט נעתר לבקשה זו. לפיכך, התקיים הליך ההוכחות כסדרו, עד תום. בהכרעת דינו, קבע בית משפט השלום כי העדים מטעם המשיבה היו מהימנים, ועדויותיהם השתלבו זו בזו. לעומת זאת, המבקש הותיר על בית המשפט "רושם בעייתי"; לא סיפק הסבר כלשהו להתנהגותו; ולא עורר ספק בדבר אמינותם של עדי המשיבה. לפיכך הורשע המבקש בעבירות שייחסו לו בכתב האישום.

4. במסגרת גזר הדין בעניינו של המבקש, תוארו נסיבותיו האישיות, כפי שהובאו בתסקיר שנערך על-ידי שירות המבחן. בית משפט השלום עמד על חומרת מעשיו של המבקש, אשר עשה ברכבו שימוש מסוכן ביותר, עד כדי יצירת סיכון ממשי לשלומם ולחיייהם של עוברי הדרך, תוך פגיעה בסמכותם של אנשי אכיפת החוק ובסדר הציבורי בכלל. בבחינת הנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה, ניתן משקל לקולה למצבו הרפואי והמשפחתי של המבקש ולעובדה שהוא היה נתון מזה מספר חודשים במעצר בית. לחומרה, צויין עברו הפלילי של המבקש, ובעיקר עברו התעבורתי המכביד. לאחר שקילת מכלול השיקולים, השית בית משפט השלום על המבקש את העונשים הבאים: 12 חודשי מאסר, לריצוי בפועל, בניכוי ימי מעצרו; 4 חודשי מאסר על תנאי, למשך שלוש שנים, לבל יעבור המבקש עבירה מן העבירות בהן הורשע, למעט עבירה של שימוש בטלפון בזמן נהיגה; שנתיים פסילת רישיון נהיגה; ופסילה על תנאי, למשך שנה.

5. בית המשפט המחוזי דחה את הערעור על הכרעת הדין, וקבע כי לא נפלה טעות בהחלטה להרשיע את המבקש בעבירות שייחסו לו בכתב האישום. בנוסף, נדחתה טענתו של המבקש בעניין תחולתה של הנחיית פרקליט המדינה מס' 2.18, שכותרתה "מדיניות התביעה הבתיקחיקירה בהם חשוד בביצוע עבירה הכלפישוטרת מתלונן על שימוש שבכוח מצד שוטור" (להלן: הנחיית פרקליט המדינה או ההנחייה). בית המשפט קבע, כי ההנחייה איננה חלה בנסיבות המקרה, מאחר שטענתו של המבקש כי הוא הותקף על-ידי שוטר, מתייחסת לאירוע שהתרחש לאחר המסכת העובדתית המתוארת בכתב האישום.

6. לצד זאת, מצא בית המשפט המחוזי מקום להקל בעונש שהושת על המבקש, בעיקר נוכח נסיבותיו האישיות והמשפחתיות של המבקש. בית המשפט ציין טעמים נוספים להקלה בעונש: העבירות בוצעו על-ידי המבקש באופן ספונטני, ללא תכנון מוקדם; המבקש היה נתון במעצר ובמעצר בית תקופה ממושכת; ומלכתחילה ביקשה המשיבה להשית על המבקש 7 חודשי מאסר, לריצוי בפועל. לפיכך, הועמד עונשו של המבקש על 9 חודשי מאסר, לריצוי בפועל, ויתר רכיבי גזר הדין נותרו בעינם.

הבקשה לרשות ערעור

7. בבקשה לרשות ערעור, טען המבקש שתי טענות מרכזיות. הטענה הראשונה היא, כי יש להרחיב את תחולתה של הנחיית פרקליט המדינה. נטען בבקשה, כי יש להחיל את תוכן ההנחייה גם על מקרים שבהם מוגש כתב אישום בעבירות של הכשלת שוטר, ובהתאם לכך, לזכות את המבקש מן האישומים נגדו, אשר "עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית" (סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982). עוד נטען, בהקשר זה, כי מעצרו של המבקש הוא המשך ישיר של שרשרת האירועים הקודמים, ולכן נוצרה תלות הדדית בין התלונה שלו על אלימות מצד השוטרים לבין העבירות שיוחסו לו בכתב האישום.

עוד טען המבקש, כי שגה בית המשפט המחוזי כאשר לא דן "באופן יסודי" בטענותיו העובדתיות של המבקש ובהשגותיו על קביעות המהימנות של בית משפט השלום. לטענתו של המבקש, הוא הציג ממצאים עובדתיים אשר תומכים בגרסתו, ולכן מוטל היה על בית המשפט המחוזי לבדוק בקפדנות את מהימנות העדויות.

דיון והכרעה

8. הלכה מושרשת היא, כי לא על נקלה תינתן רשות ערעור "בגלגול שלישי", לאחר שעניינו של המבקש כבר הובא בפני שתי ערכאות, והוכרע על-ידן. ככלל, רשות ערעור תינתן רק כאשר הבקשה מעוררת דיון בסוגיה משפטית רחבת היקף או כבדת משקל, וכן במקרים שמתגלה בהם חשש לעיוות דין כלפי המבקש (רע"פ 591/15 חביבי נ' מדינת ישראל (8.2.2015); רע"פ 449/15 אבו קוידר נ' מדינת ישראל (21.1.2015); רע"פ 189/15 כהן נ' מדינת ישראל (21.1.2015)). לאחר עיון בבקשה שלפניי, על נספחיה, הגעתי למסקנה כי עניינו של המבקש אינו נמנה על מקרים אלה, ולפיכך דין הבקשה להידחות.

9. למעלה מן הצורך, אדרש בקצרה לטענותיו העיקריות של המבקש. ראשית, יש לציין, כי הנחיית פרקליט המדינה שצורפה כנספח לבקשה, היא איננה ההנחייה המעודכנת (אשר עודכנה לאחרונה ביום 23.12.2012). מלכתחילה, עסקה הנחיית פרקליט המדינה רק במקרים של תקיפת שוטר. בהנחייה העדכנית, נאמר כי הנחייה זו חלה גם במקרים של עבירות נגד שוטרים, "דוגמת הפרעה לשוטר בשעת מילוי תפקידו ו/או העלבת עובד ציבור ו/או איומים - כאשר מחומר הראיות עולה, כי עבירות אלו קשורות בתלונתו של האזרח נגד השוטר". לפיכך, נראה כי טענתו העקרונית של המבקש התייתרה, שכן הנוהל המעודכן כבר הורחב והוחל גם על מקרים של עבירות אחרות נגד שוטרים.

10. יחד עם זאת, בנסיבות המקרה, אין בהרחבתו של הנוהל כדי להועיל למבקש. כידוע, "ביטולו של הליך פלילי מטעמי הגנה מן הצדק מהווה אפוא מהלך קיצוני שבית-המשפט אינו נזקק לו אלא במקרים חריגים ביותר", ולשם כך נקבע בפסיקה מבחן בעל שלושה שלבים, אשר במסגרתו יש לבחון את עוצמת הפגמים שנפלו בהליך נגד הנאשם; את השאלה האם קיומו של ההליך פוגע באופן חריף בתחושת הצדק וההגינות; וכן את האפשרות לרפא את הפגמים באמצעי מתון יותר מאשר ביטולו של כתב האישום (ע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' בורוביץ (31.3.2005) (להלן: עניין בורוביץ)).

11. גם טענות בדבר הפרה של הנחיית פרקליט המדינה, כפופות למבחן שנקבע בעניין בורוביץ (ע"פ 333/10

סרנקו נ' מדינת ישראל, בפסקה 6 (28.10.2010). ייתכנו מקרים, שבהם הפרת הנחייתו של פרקליט המדינה תוביל לביטולו של כתב אישום, מחמת הגנה מן הצדק (ע"פ י-ם) 10645-02-14 מדינת ישראל נ' ממן (25.8.2014). ואולם, לא כל טענה בדבר הפרה של ההנחייה, מצדיקה ביטול כתב אישום או זיכוי של נאשם, ויש לבחון כל מקרה בהתאם לנסיבותיו הקונקרטיות (רע"פ 642/14 יצקוב נ' מדינת ישראל, בפסקה 15 (10.3.2014)).

12. בנידון דידן, טען המבקש, כי לאחר מעצרו הוא הותקף על-ידי שוטר באמצעות אקדח טייזר. כפי שציין בית המשפט המחוזי, תלונתו של המבקש נגד השוטר מתייחסת לאירוע שהתרחש לאחר האירועים המתוארים בכתב האישום. בנסיבות אלה, מתעורר ספק אם הנחיית פרקליט המדינה היא רלוונטית לענייננו, כיוון שבהיעדר סימולטניות בין הטענות ההדדיות מצד האזרח ומצד השוטר, פוחת הצורך להתנות את בירורן זו בזו. מכל מקום, בנסיבות העניין, לא מצאתי כי נפל פגם בהחלטה שלא להורות על זיכוי של המבקש מחמת "הגנה מן הצדק". זאת, גם מכיוון שבא-כוח המדינה טען בפני בית המשפט המחוזי כי "יש אישור שפיטה בתיק"; כאשר מנגד, טענותיו של המבקש, בהקשר זה, מתאפיינות בעמימות ניכרת.

13. טענתו השנייה של המבקש, מתמצה בשאלה אימתי תיטה ערכאת הערעור להתערב בממצאי עובדה ומהימנות שנקבעו על-ידי הערכאה הדיונית. ההלכה בעניין זה היא ברורה, ועמדתי על כך בע"פ 502/10 מחאמיד נ' מדינת ישראל, בפסקה 13 (22.10.2012):

"כלל הוא מימים ימימה, כי ערכאת הערעור אינה נוהגת להתערב בממצאי עובדה ומהימנות שנקבעו על-ידי בית משפט קמא, משום שהיא חסרה את היכולת להתרשם באופן בלתי אמצעי מהעדים ומהראיות שהוצגו בפני הערכאה המבררת. לפני בית משפט שלערעור אין אלא מסמכים כתובים (פרוטוקול ומוציגים) האמורים לשקף באופן אותנטי את אשר קלטו שופטי בית משפט קמא בחושיהם [...] אכן, להלכה בדבר אי ההתערבות בממצאי מהימנות ובקביעות עובדתיות של הערכאה הדיונית, קיימים מספר חריגים, המתירים לערכאת הערעור, בנסיבות מצומצמות, להתערב בהם. כך הוא הדבר, כאשר מסקנות הערכאה המבררת אינן מושתתות על התרשמותה מהעדים אלא על ראיות בכתב או על שיקולי הגיון בלבד, באופן שאינו מקנה לה יתרון על פני ערכאת הערעור [...] חריגים נוספים קיימים מקום שקביעותיו של בית משפט קמא הינן בלתי סבירות בעליל [...], או כאשר נפלה טעות משמעותית בהערכת מהימנות העדים שנשמעו בפניו, באופן המבטל את העדיפות המוקנית לו, על דרך הכלל [...]"

בחינת טענותיו של המבקש, בהתאם להלכה זו, מובילות למסקנה כי צדק בית המשפט המחוזי כאשר נמנע מלהתערב בקביעותיו של בית משפט השלום, לעניין מהימנות העדים. השגותיו של המבקש מתמצות בהצבעה על קשיים לכאוריים, אשר מצויים בשולי הדברים, כגון האם השוטרים שרדפו אחרי המבקש דיווחו על כך לפקח, או מה עלה בגורל הטלפון הנייד של המבקש. בנוסף, וחרף הנטען בבקשה לרשות ערעור, מטעם המבקש לא הובא כל ממצא עובדתי אשר תומך בגרסתו התמוהה, לפיה "לא היה משהו מיוחד בנסיעה הזאת". על כן, בדין נדחה הערעור על הכרעת הדין, ואין כל מקום להעניק למבקש רשות ערעור.

14. אשר על כן, הבקשה לרשות ערעור נדחית בזאת. נוכח התוצאה, נדחית גם הבקשה לעיכוב ביצוע. המבקש יתייצב לריצוי עונשו ביום 15.2.2015, כאמור בפסק דינו של בית המשפט המחוזי.

ניתנה היום, כ"א בשבט התשע"ה (10.2.2015).

עמוד 4

שׁוֹפֵט
